

COVID-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้

อวาทิพย์ แว*

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19 ย่อมาจาก Coronavirus Disease 2019) ในทั่วภูมิภาคของโลก องค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่า การระบาดครั้งนี้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of Concern : PHEIC) และคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติได้มีมติให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่2) พ.ศ.2563

ถึงแม้องค์การอนามัยโลกจะประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคระบาดที่เกิดจากไวรัสโคโรนาเป็นครั้งแรก แต่ไวรัสสายพันธุ์ใหม่นี้ ก็ไม่ได้ถือว่าร้ายแรง เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมา (ดลพร รุจิรวงศ์, 2563) เพียงแต่ความหนักหนาสาหัสของการระบาดครั้งนี้ อยู่ที่อัตราการแพร่เชื้อที่รวดเร็วและกระจายเป็นวงกว้างโดยการแพร่กระจาย จากคนสู่คน ผ่านทางละอองเสมหะ น้ำมูก น้ำลาย เมื่อผู้ป่วยไอ หรือจามละอองเหล่านี้จะตกลงสู่วัตถุหรือพื้นผิวรอบๆ จากนั้นเราได้รับเชื้อเข้าสู่ร่างกายด้วยการสัมผัสพื้นผิวหรือวัตถุเหล่านั้น แล้วมาสัมผัสใบหน้า ขยี้ตา จมูก ปาก หรือรับเชื้อโดยตรงจากการหายใจ เอาละอองของผู้ป่วยเข้าไปเมื่อผู้ป่วยไอ จาม หรือหายใจออก โดยเฉลี่ยผู้ป่วย 1 ราย สามารถแพร่เชื้อให้คนอื่นได้เฉลี่ย 2-4 คน จึงเกิดการแพร่เชื้อเร็ว ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประมาณร้อยละ 80 มีอาการเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีอาการแต่บางรายอาจมีอาการรุนแรงทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนได้ (กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ยง ภู่วรวรรณ หัวหน้าศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านไวรัสวิทยาคลินิก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิบายถึงธรรมชาติของโรคระบาดว่า การระบาดของโรคหลายชนิดที่เกิดจากไวรัส เมื่อประชากรกว่าครึ่งติดเชื้อทั้งแบบมีและไม่มีอาการ จะเกิดการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) และเมื่อประชากรจำนวนมากมีภูมิคุ้มกัน โรคระบาดจะลดความรุนแรงลง กลายเป็นโรคประจำถิ่น หรือระบาดตามฤดูกาล ในระหว่างนี้ที่ยังไม่มีวัคซีนรักษาโควิด-19 และยังไม่มีการตอบโต้ว่าการระบาดครั้งนี้จะดำเนินไปถึงเมื่อไร ไม่ว่าประเทศไทยจะมีผู้ติดเชื้อกี่คน หรือการแพร่ระบาดอยู่ในระดับใดก็ตาม สิ่งที่เราควรทำเพื่อตัวเองและสังคม คือ รักษาสุขภาพให้แข็งแรง ปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ ระวังระวังการแพร่และการติดเชื้อ และหลีกเลี่ยงข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์และไม่มั่นใจว่าเป็นความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมความรู้ ในศตวรรษที่ 21 นั้น ประชาชนต้องเผชิญกับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่หลากหลาย ทั้งที่ถูกและไม่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและติดตามต่อไปว่า ประชาชนจะเลือกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพหรือวิถีสุขภาพไปในทิศทางใด เพื่อให้เกิดสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

* นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานสุขภาพ โรงพยาบาลศูนย์ยะลา

ในขณะที่ยังไม่มีวัคซีนรักษาโควิด-19 และไม่สามารถตอบได้ว่าการระบาดครั้งนี้จะดำเนินไปถึงเมื่อไร แต่สิ่งที่กำลังเกิดขึ้น คือความกลัว กังวล หวาดระแวงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น จิตปรุงแต่งจากรักตัวกลัวตาย ไม่อยากพลัดพรากจากคนที่รัก สังคมเราคงไม่ตายด้วยโควิด-19 แต่จะมีปัญหาสุขภาพจิตไปเสียก่อน ความกลัวผันแปรตามความไม่รู้ วันนี้เรารู้หรือไม่ว่า ผู้ป่วยที่ไม่มีอาการแทบจะไม่มีโอกาสในการแพร่เชื้อเลย เรารู้หรือไม่ว่า ระยะที่ 1, 2, 3 ของสถานการณ์แพร่ระบาด ไม่เกี่ยวกับความรุนแรงของโรค ส่วนความจริงที่เป็นทั้งข่าวร้ายและข่าวดี คือสถานการณ์จะแย่งอีก แต่หลังจากนั้นจะดีขึ้น Alanna Shaikh ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพโลกพูดบนเวที TedTalk ที่ TEDxSMU เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ในหัวข้อ Corona is Our Future ว่า “นี่ไม่ใช่โรคระบาดใหญ่ครั้งสุดท้ายที่พวกเราจะต้องเผชิญ จากนั้นไปจะมีโรคระบาดมากขึ้นอีกเรื่อย ๆ และจะมีการแพร่กระจายอีกมาก นี่ไม่ใช่การประเมินว่า ‘น่าจะเกิด’ แต่มัน ‘ต้องเกิด’ ขึ้นอีกแน่นอน และมันเกิดขึ้นจากวิธีการที่มนุษย์เราปฏิสัมพันธ์กับโลกของเรา” เพราะฉะนั้นโควิด-19 ที่เราทุกคนต่างหวาดกลัว แท้จริงแล้วเป็นเพียงยอดภูเขาน้ำแข็งก้อนมหึมาใต้ทะเลที่เราองไม่เห็น และอาจจะเป็นเพียงหนึ่งในภูเขาน้ำแข็งอีกหลายก้อนที่รออยู่ข้างหน้า ซึ่งจะนำพาความเปลี่ยนแปลงหรือวิกฤตอื่น ๆ มาอีกในอนาคต แทนที่เราจะหวาดผวากับความสิ้นหวังและชวนคนรอบตัวหมดหวังไปพร้อมกัน เราทำอะไรได้บ้างเพื่อเตรียมตัวเตรียมใจรับมือ และเปลี่ยนโรคร้ายให้กลายเป็นโลกที่ดี เราจะปล่อยให้โควิด-19 ฆ่าเราให้ตาย หรือจะจับมือเพื่อเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองและเติบโตไปด้วยกัน

บทวิเคราะห์

เป็นที่ทราบกันดีว่า ระบบสุขภาพที่มีความซับซ้อน การพัฒนาสมรรถนะให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นประเด็นที่ท้าทาย จากหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่พบว่า การขาดความรู้ด้านสุขภาพ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และความรู้ด้านสุขภาพ คือหัวใจของปัจจัยกำหนดสุขภาพและการทำนายสถานะสุขภาพ เมื่อบุคคลมีความรอบรู้ด้านสุขภาพน้อยและพฤติกรรมสุขภาพไม่ถูกต้องจะส่งผลให้ขาดความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพไม่ดี ไม่สามารถดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรค รวมไปถึงการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ถูกต้องด้านสุขภาพ จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค และเพิ่มอัตราการใช้บริการรักษาในโรงพยาบาล สูญเสียค่าใช้จ่ายมากมาย

วงการแพทย์และการสาธารณสุข ต่างยอมรับว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาสุขภาพ เกิดโรคร้ายไข้เจ็บทั้งโรคติดเชื้อ และโรคไร้เชื้อเรื้อรังมากมาย มีความพยายามที่จะทำให้ประชาชนได้ตระหนักในการสร้างเสริมสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ด้วยมาตรการที่หลากหลาย โดยเฉพาะมาตรการหลักที่ใช้อยู่ ได้แก่ มาตรการทางด้านการศึกษาหรือมาตรการทางสุขภาพ มาตรการทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบของชุมชน สังคม มาตรการทางการจัดระบบบริการสุขภาพที่ให้ประชาชนได้เข้าถึงระบบบริการสุขภาพที่ทั่วถึง ในฐานะของผู้รับผิดชอบงานสุขภาพศึกษา (Health Education) มีความเชื่อว่างานสุขภาพศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านสุขภาพ ให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูล คิด วิเคราะห์ ประมวลความรู้นำไปใช้ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง สามารถจัดการสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้

ทั้งนี้ กระบวนการสุขภาพศึกษามีลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการรักษาโรค เพียงแต่สุขภาพศึกษาเป็นกระบวนการรักษาพฤติกรรม ด้วยเหตุผลที่ว่า การดำเนินงานสุขภาพศึกษาจะกระทำก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ โดยแผนสุขภาพศึกษาจะต้องมีความสอดคล้องกับปัญหาและสภาพแวดล้อมของบุคคล ครอบครัว และชุมชน มีการวางแผน และดำเนินงานสุขภาพศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมา การดำเนินงานสุขภาพศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน นับว่าเป็นงานหินมาก จากผลการศึกษา เรื่อง “ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19)” กรณีศึกษาประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จำนวน 2,906 ตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ดำเนินการระหว่างวันที่ 30-31 มีนาคม พ.ศ. 2563 ที่ศึกษาโดย ปราโมทย์ ถ่างกระโทก อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย ในฐานะเลขานุการเครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมทางการพยาบาลแห่งประเทศไทย (Nursing Research and Innovation Network of Thailand)

ผลการศึกษาที่สำคัญ พบว่า

1. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับช่องทางการแพร่กระจายของเชื้อเพียงร้อยละ 30.9 มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการล้างมืออย่างถูกวิธีร้อยละ 69.0 มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการไอและการจามที่ถูกวิธีร้อยละ 55.2 มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างถูกวิธีร้อยละ 80.0
2. ทักษะการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่สามารถค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทันทีร้อยละ 98.5 และประชาชนส่วนใหญ่สามารถค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการและทันสมัยร้อยละ 97.4
3. ทักษะการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ บุคลากรด้านสุขภาพร้อยละ 96.9
4. ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า หากมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล หายใจเหนื่อย และมีประวัติสัมผัสกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 จะไปพบแพทย์ทันทีร้อยละ 99.3 หากสงสัยว่าอาจได้รับเชื้อโรค จะแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ กับบุคลากรทางการแพทย์ผู้ทำการดูแลรักษาร้อยละ 99.7 หากไม่มีอาการเจ็บป่วยใด ๆ สามารถออกไปสถานที่ต่าง ๆ ได้ เนื่องจากไม่มีการติดเชื้อและไม่สามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้พบมากถึงร้อยละ 77.1

5. ทักษะการจัดการตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนทั้งหมดมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ทำตามแผน และทบทวนแผนการดูแลสุขภาพของตนเองเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

6. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 62.4 หลงเชื่อและจะปฏิบัติตามข่าวปลอมที่ได้รับ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล้างมืออย่างถูกวิธี การไอและการจามที่ถูกวิธี การสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างถูกวิธี ซึ่งต้องร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนรับทราบถึงขั้นตอน และหลักการปฏิบัติอย่างละเอียดและถูกต้อง โดยใช้ภาษาและการสื่อสารที่เข้าใจและจดจำได้ง่าย รวมไปถึงการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับช่องทางการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 เพื่อให้ประชาชนสามารถป้องกันตนเองไม่ให้สัมผัสเชื้อดังกล่าว อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า หากไม่มีอาการเจ็บป่วยใด ๆ สามารถออกไปสถานที่ต่าง ๆ ได้ ซึ่งต้องเน้นย้ำและสร้างความตระหนักให้ประชาชน งดออกจากบ้านในช่วงที่มีการแพร่ระบาดถึงแม้ว่าจะไม่มีอาการเจ็บป่วยก็ตาม นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังหลงเชื่อข้อมูลและข่าวปลอมที่ได้รับการส่งต่อในโลกหรือสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น จึงต้องเร่งเสริมสร้างให้ประชาชนรู้เท่าทันข่าวปลอม และสามารถเลือกใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปใช้ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

ในช่วงที่โควิด - 19 ระบาด ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ จำเป็นและจำยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้ชีวิต มาตรการป้องกันตัวเองหลายอย่างทั้งการใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือใช้เจลล้างมือที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ การหลีกเลี่ยงเข้าไปในพื้นที่ที่มีคนหนาแน่น การรักษาระยะห่างจากผู้อื่น การมีสุขอนามัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมในการกักตัวอยู่ที่บ้านตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุขไปสู่ผลลัพธ์อันน่ายินดี ที่ทำให้อัตราป่วยรายใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

จากการถอดบทเรียนในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน ในช่วงเวลาที่โรคโควิด - 19 ผ่านเข้ามาสิ่งที่พบตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น จนถึงช่วงที่สถานการณ์คลี่คลาย และสามารถนำไปใช้ในทุกวิกฤติในการแก้ปัญหาสุขภาพ เพราะโควิดไม่ใช่วิกฤต (สุดท้าย) นั่นคือ การกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ ให้ความรู้ด้านสุขภาพเป็นสิทธิของประชาชนและเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาบุคคล ให้เป็นบุคคลรอบรู้ด้านสุขภาพ พัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ และพัฒนาสังคม ให้เป็นสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ การทำงานจะเกิดผลสำเร็จ ต้องใช้แนวทางเฉพาะสำหรับแต่ละบุคคล (Customized approach) แต่ละบริบทพื้นที่ โรคเดียวกันแต่การแก้ไขจะได้ ต้องศึกษาและเข้าใจในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการรับรู้ ความเชื่อ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา แล้วนำสิ่งเหล่านี้ มาเป็นปัจจัยนำเข้าในการกำหนดเนื้อหา และเครื่องมือที่จะสื่อสารหรือขับเคลื่อนกิจกรรมในการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู ในสถานการณ์ที่ผ่านมา

ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยบูรณาการความร่วมมือในภาคส่วนต่างๆ ทั้งบุคลากรสุขภาพ นักการเมือง สื่อสารมวลชน วิชาชีพต่างๆ ประชาชน กลุ่มสังคม สถาบัน และบริการต่างๆ นับได้ว่า COVID-19 พลิกมุมมอง ให้เป็นได้ทั้งวิกฤตทางสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจที่รุนแรงที่สุด และเป็นโอกาสในการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่ตลอดหลายปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงได้ยากยิ่ง

ช่วงเวลาแบบนี้ เราไม่แน่ใจว่า มันเป็นวิกฤต หรือเป็นโอกาส แต่ก็น่าจะขอบคุณโควิด-19 ที่มาเตือนสติให้เราดำเนินชีวิตบนความไม่ประมาท และสะกิดเตือนว่าเราโชคดีแค่ไหนที่ยังลมหายใจ มีเวลาขัดเกลาจิตใจให้มองเห็นความเปลี่ยนแปลง และยอมรับกฎธรรมชาติ ปรากฏการณ์ที่กระทบต่อวิถีชีวิตในวงกว้างเช่นนี้จะสร้าง New Normal รศ.มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ระบุว่าราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” ซึ่งหมายถึงความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต บางครั้งก็เป็นจุดเปลี่ยนที่เกินความคาดหมาย ในทางกลับกัน การปรับพฤติกรรมช่วงนี้ทำให้เกิดชั่วคราวข้ามของ New Normal นั่นคือ การย้อนกลับไปหา Old Normal หรือวิถีชีวิตที่เราคุ้นเคยในอดีต โดยเฉพาะก่อนที่เราจะรู้จักอินเทอร์เน็ต และสมาร์ทโฟน ที่ย่อโลกทั้งใบให้อยู่ในมือเรา เราสามารถทำงาน ทำธุระ หาความเพลิดเพลินเกือบทุกอย่างได้อย่างสะดวกสบายและประหยัด เวลามากกว่าที่เคย แต่รู้สึกใหม่ว่าเราใช้ชีวิตอย่างรีบเร่งมากขึ้นและมีเวลาว่างน้อยลง การกักตัวเองอยู่บ้านช่วงนี้ทำให้เราได้ใช้ชีวิตช้าลง ใหเวลากับตนเองและครอบครัวอย่างเต็มที่ กินอาหารโฮมเมด ใช้ชีวิตกลางแจ้ง ออกกำลังกาย และที่สำคัญ ต้องเปลี่ยนจากการ อยู่กับข่าวสารและความเครียด ควรหันมามองหากิจกรรมเสริมความสุขในยามว่าง เช่น อ่านหนังสือ เล่นดนตรี ทำสวน เป็นต้น

บทสรุป

การระบาดของโควิด 19 ทำให้เราได้เห็นคนไทยปรับตัวจาก “การตื่นกลัว กลายเป็นการตื่นรู้” ประชาชนควรจะมีการเรียนรู้ครั้งใหญ่ ที่จะรับมือกับการระบาดของไวรัส เรียนรู้ในการดูแลตัวเอง การเว้นระยะห่างทางสังคม หากสามารถกระทำต่อเนื่อง ก็จะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน การทำเครือข่ายอาสาสมัครยกระดับให้มีมาตรการในการดูแลกันเองในอนาคตข้างหน้า รวมถึงได้มีการออกมาตรการของตนเองในการจัดการกับโรคระบาดที่เกิดขึ้น ได้แก่ มาตรการของรัฐ การทำมาตรการของตนเองในชุมชนเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เป็นต้น พร้อมกับการมีมาตรการดูแลทางสังคม เช่น การตั้งโรงงาน การดูแลกันเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้นบทเรียนเหล่านี้สามารถยกระดับเป็นธรรมนูญของชุมชน เพื่อรับมือ

ภัยพิบัติและป้องกันโรคระบาดอื่นๆ ได้ และถือเป็นพัฒนาการของชุมชนที่สำคัญยิ่ง บทเรียนในอดีตมอบความหวังให้แก่เราว่า เมื่อวิกฤตใด ๆ ผ่านพ้นไป วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย นำมาซึ่งปัญหาความท้าทาย และอุปสรรคที่ต้องการการแก้ไข ซึ่งนั่นหมายถึงโอกาสใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ พัฒนา สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืน จนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตต่อไป ดังนั้น ในทุกวิกฤตจึงมักจะมีโอกาสซ่อนอยู่เสมอ ขอเพียงรับมืออย่างมีสติ วิกฤตการระบาดของเชื้อโควิด-19 แม้จะเริ่มต้นด้วยความตื่นตระหนก แต่ไม่นานเราก็เริ่มเรียนรู้ เข้าใจสาเหตุการติดเชื้อ รู้จักวิธีป้องกัน และร่วมกันเริ่มทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ เพื่อป้องกันตัวเอง และคนรอบข้างให้ปลอดภัย การปรับตัวมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ทุกวิกฤตเป็นโอกาสในการกลับมาตั้งหลัก เพื่อเตรียมก้าวต่อไป หรือก้าวกระโดดไปให้ไกลกว่าเดิม เช่นเดียวกับ New Normal ในวันนี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). “ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่3)” วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2563, จาก <http://ddc.moph.go.th/uploads/files/10020200330051455.pdf>
- กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กองสุขภาพ. กระทรวงสาธารณสุข. (2561). การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
- กองสุขภาพ. กระทรวงสาธารณสุข. (2556). ความฉลาดทางสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- ดลพร รุจิรวงศ์. (2563). COVID-19: พลิกมุมคิด...วิกฤต หรือ โอกาส. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2563, จาก <https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/Covid-19-cover-story>
- ปราโมทย์ ถ่างกระโทก. (2563). เผยผลสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกัน 'โควิด-19'. ยังเข้าใจผิดเรื่องงดออกจากบ้าน สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2563, จาก <https://www.hfocus.org/content>
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2563). รู้จัก "New Normal" ฉบับราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content>

* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *

ขาย ถูก สุด ๆ

- คอนโดเชียงใหม่ทาวเวอร์ ชั้นที่ 13 พื้นที่ 50 ตารางเมตร ตรงข้ามกับ
โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ ซื้อจากโครงการ 875,000 บาท ขาย 400,000 บาท
- คอนโดชั้น 5 บางใหญ่ซีดี ซื้อจากโครงการ 285,000 บาท ขาย 150,000 บาท
- ที่ดินเปล่า 2 แปลง 300 กว่า และ 100 ตารางวา
ขายตารางวาละ 5,500 บาท อยู่หลังปั้ม ปตท.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
- ที่ดินจัดสรรคคลอง 3 อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
คนละฟากถนนตรงข้ามวัดธรรมกาย เนื้อที่ 575 ตารางวาๆ ละ 15,000 บาท

ติดต่อ สมจิตต์

โทร. 081-768-8808, โทร. 081-866-9218

ขายนา 102 ไร่ ๆ ละ 150,000 บาท

อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ติดถนน ด้าน หลังติดคลองชลประทาน

ห่างรถไฟรางคู่ 60 เมตร ใกล้ชุมชน โรงเรียน

ติดต่อ ชัยสิทธิ์ โทรศัพท์ 081-484-4030

* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *

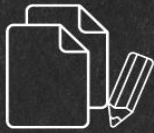

* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *

“สร้างมุมมองการเรียนรู้
รูปแบบใหม่ผ่านสื่อการเรียนรู้
ที่สร้างสรรค์”

Harmonist
Consultant
บริษัท ฮาร์โมนิสท์ คอนซัลแตนท์ จำกัด

ออกแบบเนื้อหา
ให้เข้าใจง่าย

สร้างการเรียนรู้ที่สนุก

สร้างบรรยากาศการมี
ส่วนร่วมในการเรียนรู้

Harmonist Consultant

บริษัท รับออกแบบและผลิตสื่อการเรียนรู้

สื่อเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงการ
HEALTHY ORGANIZATION

สื่อเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
HEALTH LITERACY

สื่อเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
ประเด็น การป้องกันกลุ่มโรค NCDs

สนใจติดต่อ เบอร์ 098-505-2880 , 086-515-5455, 02-589-0353

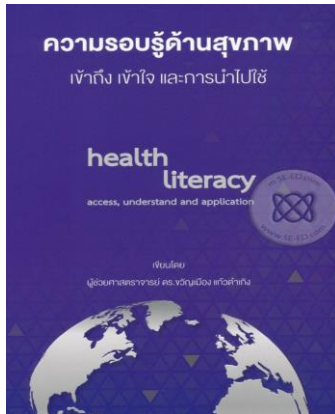
* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *

* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *

หนังสือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: เข้าถึง เข้าใจ และการนำไปใช้

เขียนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

เนื้อหา 228 หน้า ราคา 220 บาท ประกอบด้วย

ส่วนที่หนึ่ง พัฒนาการ องค์ประกอบ และการประเมิน

บทที่ 1 พัฒนาการของความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 2 องค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 3 การประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพ

ส่วนที่สอง การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับบุคคล

บทที่ 4 กระบวนการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 5 การสร้างการเรียนรู้และการสื่อสาร

บทที่ 6 กลวิธีสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของบุคคล

ส่วนที่สาม การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับองค์กร

บทที่ 7 องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Organization)

บทที่ 8 องค์กรสุขภาวะ (Happy Workplace)

กับการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ

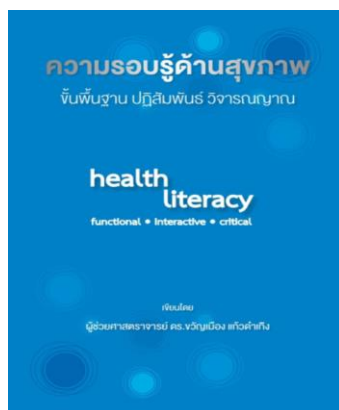
ส่วนที่สี่ แนวโน้มการพัฒนา และบทสรุปสังท้าย

บทที่ 9 แนวโน้มการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 10 บทสรุปสังท้าย

หนังสือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: ขั้นพื้นฐาน ปฏิสัมพันธ์ วิจัยญาณ

เขียนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

เนื้อหา 180 หน้า ราคา 170 บาท ประกอบด้วย

บทที่ 1 แนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 2 หลักการของความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 3 ระดับของความรอบรู้ด้านสุขภาพ

บทที่ 4 การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน

บทที่ 5 การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นปฏิสัมพันธ์

บทที่ 6 การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นวิจัยญาณ

บทที่ 7 ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับการพัฒนาปัญญาของมนุษย์

บทที่ 8 Health Literate Organization & Happy Workplace

บทที่ 9 บทสรุปสังท้าย

หนังสือ มีจำหน่ายที่ศูนย์หนังสือจุฬาทุกสาขา, ร้านนายอินทร์, ร้านซีเอ็ดบุ๊ค, ร้านหนังสือชั้นนำ

หนังสือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อ่านง่าย ใช้งานสะดวก สั่งซื้อได้แล้วที่ www.niin.com

โปรดติดตาม หนังสือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: กระบวนการ ปฏิบัติการ เครื่องมือประเมิน

* ประชาสัมพันธ์ธุรกิจและโฆษณา *